

Jaunimo požiūris į sveiką ir tvarią aplinką

Jūratė Liebuviene*, Alvita Šileikienė

Klaipėdos valstybinės kolegijos Technologijų fakulteto Transporto inžinerijos katedra
Bijūnų g. 10, LT-91223 Klaipėda

Tel. 8 655 20597, el. paštas: j.liebuviene@kvk.lt, a.sileikiene@kvk.lt

(Gauta 2017 m. sausio mėn.; atiduota spaudai 2017 m. balandžio mėn.; prieiga internete nuo 2017 m. gegužės 8 d.)

Anotacija

Sveika ir tvari aplinka, neužteršta gamta – didžiausias žmonijos turtas, tai būtina sąlyga žmonijai išlikti ir jai egzistuoti. Nuo to, kaip mes saugome gamtą, naudojames jos teikiamomis gėrybėmis, puoselėjame ir tausojame aplinką, priklauso mūsų visų ateitis. Straipsnyje pateiktas jaunimo požiūris į sveiką ir tvarią aplinką, atliekų surinkimą ir tvarkymą bei problemas, kylančias rūšiuojant atliekas. Tyrime dalyvavo 1127 respondentai (iki 25 metų amžiaus), studijuojantys Klaipėdos valstybinėje kolegijoje.

Reikšminiai žodžiai: sveika ir tvari aplinka, buitinės atliekos, atliekų rūšiavimas.

Abstract

The greatest human assets – a healthy and sustainable environment, uncontaminated nature. This is a prerequisite for the survival of mankind and its existence. Our future depends on how we protect the environment, use resources, cherish and conserve the environment. This paper presents the young people approach to a healthy and sustainable environment. The article analyzes the approach to waste collection and processing, and the problems arising from the waste sorting. There were interviewed 1127 respondents (up to 25 years old age) studying at Klaipėda State University of Applied Sciences.

Key words: a healthy and sustainable environment, household waste, wastes sorting.

Įvadas

Lietuvoje kaip ir visame pasaulyje egzistuoja daug įvairių aplinkosauginių problemų. Sparčiai augant vartojimui ir vystantis pramonei vis reikšmingesne problema tampa atliekų tvarkymas. Netinkamai jas tvarkant iškyla grėsmė ne tik aplinkos, kurioje gyvename, gerovei, bet ir mūsų pačių sveikatai. H. D. Toro teigė, kad „keičiasi ne daiktai, keičiamės mes“. Nepaisant to, keisdamiesi patys, kartu galime paveikti ir aplinką į teigiamą pusę arba priešinga linkme. Atliekų tvarkymas yra pagrindinė veikla, kuria kiekvienas pilietis gali prisidėti prie švaresnės aplinkos ir ekologiškesnės ateities kūrimo, tačiau tik paskutinį dešimtmetį padidėjus atliekų kiekiui, išaugo ir žmonių dėmesys buitiniams atliekoms rinkti ir rūšiuoti. Lietuvos gyventojas kasdien vidutiniškai išmeta net po 1 kg atliekų. Atsidūrusios atliekos sąvartyne irsta labai ilgai. Štai popieriui suirti reikia kelerių metų, o stiklui prireikia kone viso amžiaus. Visos atliekos yra išteklių, kurias galima panaudoti naujiems produktams gaminti. Kiekvieną atlieką reikia rūšiuoti, taip mažiau kenksmingų medžiagų atsirastų mūsų aplinkoje. Tinkamas buitinių atliekų rinkimas, rūšiavimas, paruošimas perdirbti – svarbus procesas, kuriame privalo dalyvauti kiekvienas visuomenės narys. Tuo jis įneš savo indėlį ne tik į naujo produkto gamybą, bet ir į jaukesnės, švaresnės, sveikesnės aplinkos išsaugojimą (Stanaitis, 2009).

Žmogaus ryšiai su aplinka yra labai sudėtingi ir keitėsi įvairiais žmonijos evoliucijos laikotarpiais: jei anksčiau žmogus bijojo gamtos, saugojo, tai vėliau žmogus pradėjo ją išnaudoti, neracionaliai naudodamas jos turtus, keisdamas aplinką, vis labiau ir labiau ją teršdamas, trikdydamas ekologinę pusiausvyrą, sukeldamas pokyčius, kurie sudaro pavojų paties žmogaus egzistavimui (Rutkoviene, Sabiene, 2008).

Aplinkos tarša – tai cheminių, fizinių ir biologinių teršalų, neigiamai veikiančių žmogų ir kitus gyvuosius organizmus bei fizinius aplinkos komponentus, patekimas į aplinką (Ulozas, Viršilas, 2010).

Aplinkos teršimas atliekomis nėra nauja žinia. Aplinką žmonės teršdavo ir anksčiau, tačiau teršimo pobūdis buvo kitoks: kalbėta apie dūmus, suodžius, organines atliekas. Šiandieną mūsų

virtuotjiška visuomenė naudoja ir šalina platų spektrą buitinių atliekų, kurios, deža, daro ilgalaikę neigiamą ir, dažnai, sunkiai atstatomą, poveikį mus supančiai aplinkai.

Tikriausiai neatsiras nei vieno galinčio nuginčyti faktą, jog aplinka, kurioje gyvename, turi tiesioginės įtakos visų mūsų sveikatai.

Neatsakingai numestų atliekų išskiriamos cheminės medžiagos pavojingos atmosferai, paviršiniams, požeminiams vandens telkiniams, dirvožemiui. Netvarkingai laikomos atliekos darto kraštovaizdį, pūdamos skleidžia nemalonius kvapus. Ne tik pavojingos atliekos, tačiau ir sąlyginai nekenksmingi produktai, jiems skylant, gali užteršti vandens telkinius, o kas svarbiausia – geriamąjį vandenį. Tokia tarša neigiamai veikia ir užterštoje aplinkoje gyvenančius gyvūnus. Nesurinktos atliekos privilioja parazitus ir vabzdžius taip sukeldia realią grėsmę visuomenės sveikatai.

Į sąvartynus kasmet išvežama maždaug 3 mln. tonų įvairių atliekų, beveik pusė jų – nerūšiuotos komunalinės atliekos. Atliekų kiekis sąvartynuose grėsmingai didėja. Todėl labai svarbu atliekas rūšiuoti ir tai daryti geriausia ten, kur atliekos susidaro – namuose. Tai labai paprasta, tereikia įvairias atliekas išskirstyti į atitinkamus konteinerius. O svarbiausia, kad rūšiuotų atliekų išvežimas nieko nekainuoja, tereikia išrūšiuotas atliekas sumesti į atitinkamus konteinerius.

Atliekų šalinimas įvardijamas kaip daugiapakopis atliekų apdorojimo procesas, apimantis atliekų surinkimą, perdirbimą, į antrines žaliavas arba panaudojimą tam tikrų energijos rūšių gamybai, laikiną arba nuolatinę sandėliavimą. Atliekų susidarymo nepavyksta išvengti nei gamybos, nei komunalinėje srityje. Todėl priklausomai nuo atliekų rūšies, būklės, kiekio ir agrarinės būklės yra skirtingi jų apdorojimo būdai (Minalga, 2010).

Ulozas ir Viršilas (2010) teigia, kad kvalifikuotas atliekų tvarkymas – tai jų panaudojimas produkto gamybai, energijos gavimui ir tik paskutinėje vietoje yra jų šalinimas sąvartyne.

Klaipėdos mieste galima pastebėti didėjančią dėmesį atliekų rūšiavimui ir perdirbimui: nauja atliekų surinkimo infrastruktūra, gyventojų raginimas rūšiuoti atliekas, atliekų surinkimo įmonių konkurencija bei siūlomų paslaugų kokybė šioje srityje išaugusi. Visuomenė yra priversta gerinti atliekų tvarkymą ir ieškoti naujų nuolatinių vietų atliekoms šalinti (Spruogis, 2000). Vis labiau yra bandoma palengvinti atliekų rūšiavimo procesą. Atliekos apibrėžiamos kaip bet kokios medžiagos ar daiktai, kurių juos turintysis atsikrato, nori ar privalo atsikratyti. Europos Sąjungos teisės aktai nustato atliekų tvarkymo principus bei prioritetus ir reikalauja imtis reikiamų priemonių bei užtikrinti, kad atliekos būtų tvarkomos nesukeliant grėsmės žmonių sveikatai ir nenaudojant aplinkai galinčių pakenkti procesų ar metodų (Baltrėnas, 2008).

Efektyviam atliekų tvarkymo sistemos funkcionavimui ypač svarbus visuomenės ekologinis mąstymas, dalyvavimas tvarkant buitines atliekas, pasiruošimas dalyvauti antrinių žaliavų rinkimo, kompostavimo, rūšiavimo, pavojingų buitinių atliekų išskyrimo iš bendro srauto programose. Jaunimas pradeda suprasti, kad svarbiausia buitinių atliekų problema yra aplinkos užterštumas, todėl svarbiausiu rūpesčiu tampa siekis sumažinti aplinkos taršą.

Svarbu, kad kiekvienas gyventojas jaunas ar pagyvenęs suprastų atliekų rūšiavimo naudą. Jeigu kiekvienas suvoktų, kad antrinės žaliavos yra atliekos, kurias tinkamai perdirbus, gaminami nauji produktai ir taip mažiau teršiama aplinka, tausojami jos resursai. Atliekų rūšiavimo nauda didžiulė, taip išsaugoma sveika aplinka, sukaupiama antrinių žaliavų, sutaupoma gamtos išteklių ir resursų, sumažinama vandens ir oro tarša, taip pat sumažinamos atliekų tvarkymo išlaidos. Atliekų rūšiavimas yra kiekvieno piliečio asmeninė atsakomybė, o reikia taip nedaug, tik susidariusias atliekas išskirstyti į atskirus konteinerius, kurie pažymėti skirtingomis spalvomis; geltonas – plastmasė, žalias – stiklas, mėlynas – popierius. Todėl labai svarbu kiekvieno jauno žmogaus elgesį susieti su aplinkos kokybe ir jų pačių galimybe tą aplinką keisti.

Rengiant straipsnį ir vykdant apklausą siekiama skatinti jaunus žmones domėtis aplinkos apsauga, didinti jų aplinkosauginį sąmoningumą, skatinti įvairiomis priemonėmis ir formomis ieškoti sprendimo būdų, kaip pagerinti aplinką, kurioje jie gyvena, studijuoja, dirba, pramogauja. Kiekvienas jaunas žmogus turėtų suprasti, kad jie turi būti asmeniškai atsakingi už švarią ir tvarią aplinką, turi dėti visas pastangas gyventi ekologiškiau.

Straipsnio tikslas – išanalizuoti jaunimo požiūrį į atliekų tvarkymą išsaugant sveiką ir tvarią aplinką.

Tyrimų metodika

Pasiruošimo tyrimui etapas. Atlikta informacijos šaltinių analizė, suformuluota problema, kuri sako, kad didesnę dėmesį reikia skirti susidarančių atliekų kiekiui mažinti, keičiant gyvenimo, gamybos bei vartojimo būdus ir tradicijas, o svarbiausia atliekas rūšiuoti ir tai daryti ten, kur jos susidaro – namuose, darbe, gamtoje. Taip išsaugotume sveiką aplinką, sukaupsime antrines žaliavas pagal rūšis, ir sutaupysime gamtos išteklius bei energiją. Šiame etape suformuluotas tikslas ir uždaviniai.

Tyrimo organizavimo etapas. Sudarytas tyrimo planas, pasirinktas tyrimo instrumentas. Tyrimo metodas – anketinė apklausa, apklausa vykdoma naudojant sudarytą klausimyną, klausimai pateikiami tam tikru nuoseklumu (Kardelis, 2007). Pasirinkta ir atlikta kiekybinė apklausa. Respondentai gaus tuos pačius klausimus ir tuos pačius atsakymus, kuriuos bus lengva sugrupuoti į tam tikras grupes ir juos analizuoti. Anketinės apklausos tyrimas atliekamas Klaipėdos valstybinės kolegijos Technologijų fakultete, į klausimus atsakinės įvairių kursų ir specialybių studentai.

Empyrinių duomenų rinkimo etapas. Tyrimas vykdytas nuo 2016 m. sausio mėnesio iki 2016 m. gruodžio mėnesio. Vykdytą apklausą respondentai buvo supažindinami su šio tyrimo tikslu ir problematika.

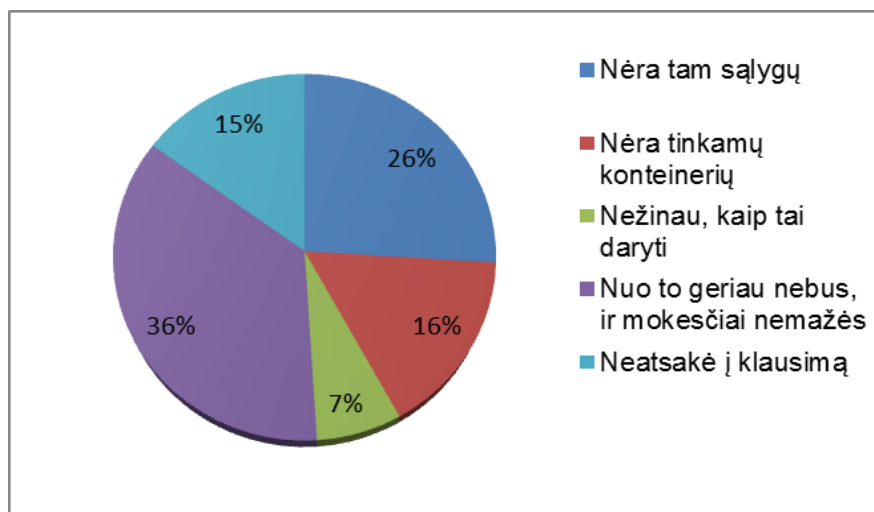
Tyrimo duomenų apdorojimo etapas. Iš viso tyrime dalyvavo 1127 respondentai. Anketiniai duomenys analizuoti naudojant SPSS programą. Anketiniai duomenys sugrupuoti į 5 dalis: pirmą dalį skirtą respondentams apibūdinti; antrą dalį skirtą išsiaiškinti požiūrį į atliekų surinkimą ir rūšiavimą; trečią dalį – išsiaiškinti požiūrį į pačią atliekų surinkimo ir rūšiavimo sistemą; ketvirtą dalį skirtą išsiaiškinti suvokimą apie atliekų daromą poveikį švariai ir saugiai aplinkai; penktą dalį skirtą išsiaiškinti, kokios kyla problemos surenkant ir rūšiuojant atliekas, taip pat pateikti pasiūlymai, kaip surinkimo ir rūšiavimo sistemą būtų galima tobulinti.

Tyrimo rezultatų analizė

Nors atrodytų, jog, kalbant apie atliekų tvarkymą, visuomenės sąmoningumas didėja, tačiau vis dar „akis bado“ aplink kontenerius besimėtančios buitinės ar negabaritinės šiukšlės, prišiukšlintos sporto aikštelės, pamiškės, paplūdimiai, poilsio zonos. Šiukšlės paliekamos visur ir visokios. Galima atrasti bet kurios žaliavos atliekas – senos lovos, statybinės ir griovimo atliekos, buitinė technika ar jos dalys, pyragėlio popierinis pakelis, mineralinio vandens butelis ir t. t. Visi šie naudoti nebetinkami produktai turėtų būti vežami atsikratyti į tam skirtas specialias aikšteles ar punktus arba patalpinami į specialius kontenerius.

Respondentų apibūdinimas. Į anketinę apklausą atsakė 1127 respondentai, iš kurių buvo 338 moterys ir 789 vyrai. Pagal amžių respondentai pasiskirstė taip: mažąją dalį sudarė respondentai iki 20 metų, o likusią (daugiau kaip 63 %) – 20–25 metų jaunimas. Pagal respondentų gyvenamąją vietą: didžioji dalis respondentų gyvena daugiabučiuose – 72 %, individualiuose namuose gyvena 28 %. Dauguma respondentų dirba ir studijuoja, tai sudaro 96 %. Likusieji 4 % atsakė, kad šiuo metu studijuoja ir yra nedirbantys.

Požiūris į atliekų surinkimą ir rūšiavimą. Į pagrindinį klausimą, ar rūšiuojate atliekas, deja, 57 % atsakė, kad to nedaro. Priežastys buvo įvairios: net 26 % pažymėjo, kad neturi tam sąlygų, o 16 % sakė, kad nėra tam tinkamų kontenerių, net 7 % pažymėjo, kad nežino, kaip tai daryti (1 pav.). Atsakydami į klausimus kai kurie piktinosi tuo, kad jiems nuo to geriau nebus, o jei ir rūšiuotų, tai mokesčiai nesumažėtų. Taip pat minėjo, kad namuose daug vietos užima turėti daugiau negu vieną atliekų šiukšliadėžę.

1 pav. Kodėl nerūšiuojate atliekų?
Fig.1. Why do you not sort waste?

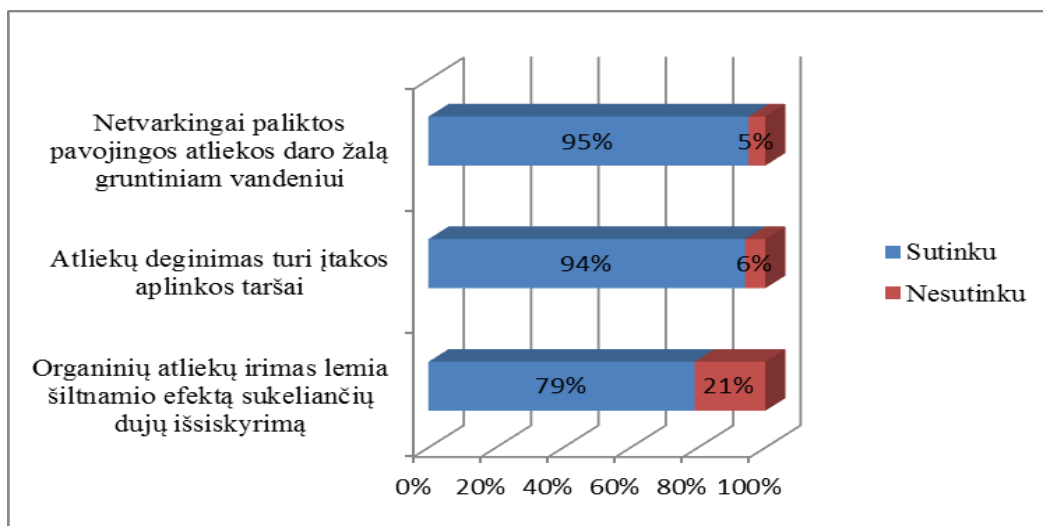
Į klausimą, kodėl rūšiuoja atliekas, respondentai sakė, kad nori prisidėti prie tvarkingos aplinkos, nenori pakenkti aplinkai, nori daryti ką nors gero dėl žemės, pasirūpinti vaikų ateitimi šioje planetoje. Taip pat dauguma apklaustųjų jaunuolių rašė, kad nori tausoti aplinką, ja rūpintis. Nemaža dalis pažymėjo, kad pradėjo rūšiuoti atliekas dėl to, nes buvo pastatyti atskiri rūšiavimo konteineriai. Iš gautų atsakymų galima teigti, kad jaunimas rūpinasi aplinkosauga.

Požiūris į esamą atliekų surinkimo ir rūšiavimo sistemą. Internetu ir per televiziją tikrai stengiamasi atkreipti visuomenės dėmesį į rūšiavimą ir aplinkos tausojimą. Populiariausiu laiku vyksta įvairios laidos, taip yra norima ir bandoma suteikti reikiamą informaciją apie atliekų rūšiavimą bei skatinti pradėti jas rūšiuoti. Kaip ir šioje apklausoje matoma, kad 61 % procentui respondentų (4 pav.) netrūksta informacijos apie rūšiavimą. Deja, 35 % jaunuolių vis dar nepasiekia informacija apie tai. Respondentai minėjo, kad netrūksta informacijos apie rūšiavimą, bet trūksta informacijos apie rūšiavimo naudą. Vienas iš respondentų rašė, kad reiktų skatinti ir kuo daugiau šviesti apie atliekų rūšiavimą vaikus nuo pat mažų dienų.

Atsakymai apie sukurtą ir nuolat atnaujinamą buitinių atliekų surinkimo ir rūšiavimo sistemą pasiskirstė skirtingai: 24 % žino labai gerai, 26 % žino gerai, 24 % minėjo, kad žino vidutiniškai. Respondentai tikrai yra girdėję apie rūšiavimo sistemą, ši informacija nuolat skelbiama internete, per televiziją. Šie procentai parodo, kad viešinimas komunikacinėmis priemonėmis yra geras. Nauja viešinimo forma *Atvirų durų dienos* aplinkosaugos objektuose, kurios tikslas skiepyti jaunajai kartai atliekų rūšiavimo įgūdžius. *Atvirų durų* renginiuose stengiamasi parodyti, kokią naudą gamtai ir žmogui gali duoti išrūšiuotos ir perdirbtos atliekos. Kiekvienas jaunas žmogus turi žinoti, kaip veikia atliekų rūšiavimo ir perdirbimo įmonės, kaip niekam nereikalingas stiklas, plastikas ar kompostas virsta naudingais produktais ar energija. Dauguma (43 %) apklaustųjų savo iniciatyva domisi atliekų rūšiavimo ir perdirbimo sistema.

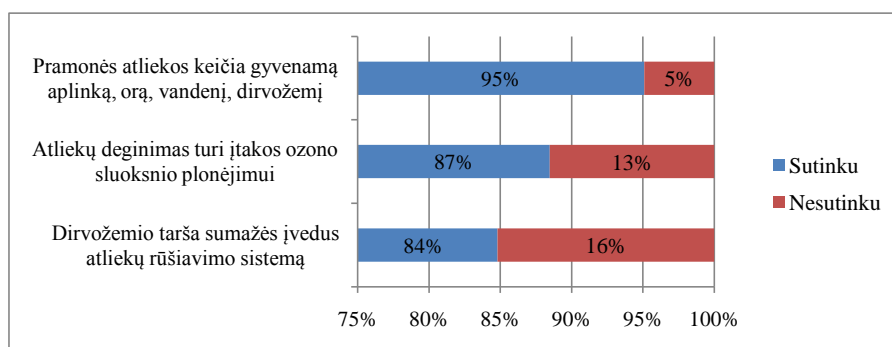
Klaipėdos miesto atliekų tvarkymo sistema yra viena moderniausių Lietuvoje ir taip mano 28 %. Deja, ši sistema daugumai respondentų atrodo nepakankamai gera (65 %), kad ši sistema bloga, mano 5 %. Neturėjusių apie tai nuomonės ir neatsakusių į klausimą buvo 2 %.

Požiūris į atliekų daromą poveikį švariai ir saugiai aplinkai. Šioje apklausoje buvo pateikti teiginiai, su kuriais respondentai galėjo sutikti arba nesutikti. Didžioji dalis respondentų (79 %) sutiko su teiginiu: „Organinių atliekų irimas lemia šiltnamio efektą sukeliančių dujų išsiskyrimą“. O teiginiai: „Atliekų deginimas turi įtakos aplinkos taršai“ ir „Netvarkingai paliktos pavojingos atliekos daro žalą“ surinko atitinkamai 94 % ir 95 % teigiamų atsakymų (2 pav.).

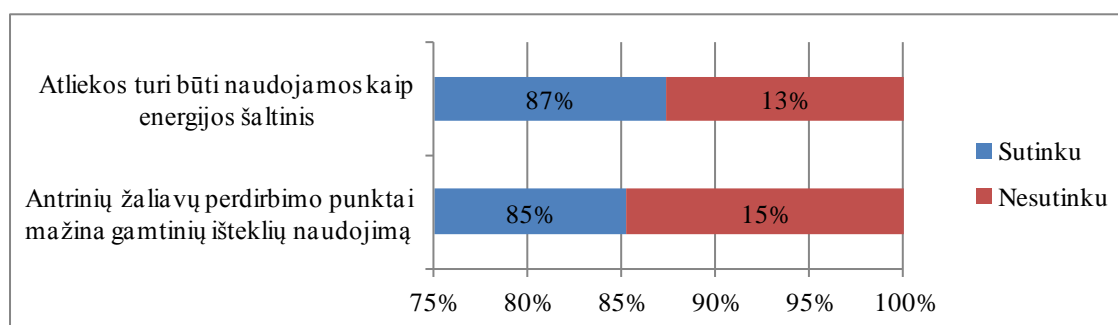
2 pav. Respondentų nuomonė apie atliekų daromą poveikį aplinkai (1)
Fig. 2. Respondents' opinion about the waste impact for the environment (1)

Kad dirvožemio tarša sumažės įvedus atliekų rūšiavimo sistemą, sutinka 84 % apklaustųjų; 87 % respondentų mano, kad atliekų deginimas turi įtakos ozono sluoksnio plonėjimui; 95 % jaunų žmonių sutinka, jog pramonės atliekos keičia gyvenamą aplinką, orą, vandenį, dirvožemį (3 pav.). Kaip pastebima iš atsakymų, kad dauguma jaunuolių žino pasekmes.

3 pav. Respondentų nuomonė apie atliekų įtaką aplinkai (2)
Fig. 3. Respondents' opinion about the waste impact of the environmental (2)

Su teiginiu, kad antrinių žaliavų perdirbimo punktai mažina gamtinių išteklių naudojimą, sutiko 85 % apklaustųjų; kad atliekos turi būti naudojamos kaip energijos šaltinis – 87 % (4 pav.).

4 pav. Respondentų nuomonė apie atliekų perdirbimo įtaką tausojant gamtinius išteklius
Fig. 4. Respondents' opinion about the waste recycling impact for protecting natural resources

Problemos surenkant ir rūšiuojant atliekas bei pasiūlymai. Ar laikosi atliekų tvarkymo taisyklių, tik 33 % respondentų pažymėjo, kad laikosi šių taisyklių. Iš ankstesnių klausimų, galima suprasti, kad daugumai žmonių yra sunku rūšiuoti, tam trukdo neturėjimas daugiau šiukšliadėžių namuose antrinems žaliavoms rūšiuoti.

Analizuojant respondentų pateiktus atsakymus į klausimus dėl kylančių problemų rūšiuojant atliekas, išryškėja kelios priežastys, kodėl nenorima rūšiuoti atliekų: konteinerių (stiklui, plastmasei, popieriui) išdėstymas, t. y. per didelis atstumas nuo gyvenamosios vietos – mano 34 % respondentų; laiko stoka atskirų rūšių atliekų tvarkymui (surinkimas ir išmetimas į tinkamus konteinerius) – 41 % respondentų; gyvenamosiose patalpose trūksta vietos specialiai atliekų rūšiavimo įrangai – 25 %.

Į anketos klausimą, ar sudrausminate žmones, kurie netvarkingai palieka šiukšles, 53 % jaunuolių atsakė, kad sudrausmina ir neleidžia šiukšlinti aplinkos. Deja, 33 % į tai nekreipia dėmesio. Dauguma respondentų rašė, kad visą laiką drausmina savo aplinkoje esančius žmones, kurie šiukšlina. Dauguma minėjo, kad bijo tai daryti, nenori konfliktuoti.

Atsakydami į klausimą, kaip gerinti atliekų surinkimą ir rūšiavimą, respondentai turėjo pateikti pasiūlymų ir minčių apie atliekų sistemos tobulinimą Klaipėdos mieste. Buvo labai daug įvairiausių pasiūlymų, pradedant nuo to, kad reikia daugiau požeminių aikštelių, nes dauguma šiukšlių išmėto benamiai, o gyvūnai jas išnešioja, taip susidaro neestetiškas vaizdas aplink konteinerius. Kiti vardino tai, kad problema kyla ne iš neturėjimo daug šiukšliadėžių namuose, ar nestovinčio konteinerio šalia namų, bet dėl to, kad to daryti jie tiesiog nenori. Pagrindinė problema yra ta, kad dauguma žmonių neskatina savo vaikų nuo mažens rūšiuoti, leidžia gatvėse šiukšlinti, ir rodo blogą pavyzdį savo atžalai. Reikėtų pradėti dar mokykloje mokyti vaikus rūšiuoti atliekas, organizuoti įvairius renginius, susijusius su šia tema.

Respondentų pasiūlymai pagal svarbumą:

1. Plėsti konteinerių išdėstymo tinklą, taip pat didinti antrinių žaliavų konteinerių skaičių.
2. Daugiau skelbti informacijos apie tai, kokią žalą gamtai daro netinkamai tvarkomos atliekos.
3. Skirti baudas tiems, kurie nerūšiuoja atliekų.
4. Apie sveiką ir tvarią aplinką vaikams aiškinti nuo darželio ir pradinių klasių.

Būtina pabrėžti, dar vieną, gal ne tiek svarbų, bet įdomų faktą, kad Klaipėdoje viena specialioji šiukšliavežė gali surinkti ne tik stiklą, gali surinkti visas antrines žaliavas, nes tai leidžia nesumaišyti jų. Deja, respondentai nežino apie šią sistemą ir mano, kad surūšiuotos atliekos vis tiek surenkamos į bendrą konteinerį, todėl neberūšiuoja. Dar trūksta informacijos apie atliekų rūšiavimą, rūšiavimo įrangą. Todėl būtina rengti įvairias akcijas, kas savaitę stebėti vieną iš Klaipėdos rajonų, o pamatę, kad šiukšlės mėtomos ir netinkamai rūšiuojamos, rajono gyventojus sugėdinti, o gal net nubausti bei paviešinti.

Išvados

1. Atliekų tvarkymas yra pagrindinė veikla, kuria kiekvienas pilietis gali prisidėti prie švaresnės aplinkos ir ekologiškesnės ateities kūrimo, tačiau tik paskutinį dešimtmetį išaugus atliekų kiekiui, išaugo ir žmonių dėmesys buitinių atliekų rinkimui ir rūšiavimui.
2. Atliktas tyrimas parodė, kad tik 42 % jaunimo rūšiuoja atliekas, o nerūšiuoja ir nesirūpina švaria ir tvaria aplinka net 57 % jaunuolių. Priežastys labai įvairios, pav. 26 % respondentų teigia, kad neturi tam sąlygų, o 7 % nežino, kaip tai daryti.
3. Jaunimas rūšiuoja atliekas todėl, kad nori prisidėti prie tvarkingos aplinkos, nenori pakenkti aplinkai, nori pasirūpinti vaikų ateitimi šioje planetoje. Taip pat dauguma apklaustųjų jaunuolių rašė, kad nori tausoti aplinką, ja rūpintis, nemaža dalis paminėjo, kad pradėjo rūšiuoti atliekas dėl to, nes buvo pastatyti atskiri rūšiavimo konteineriai.

4. Apie 90 % jaunimo suvokia, kad organinių atliekų irimas ir atliekų deginimas lemia šiltnamio efektą ir teršia aplinką, netvarkingai paliktos atliekos teršia gruntinius vandenius, tačiau tik pusė jų yra neabejingi atliekų rinkimui ir rūšiavimui.

Literatūra

1. „Ecoservice“ oficialus puslapis. 2017 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://ecoservice.lt/apie-imone/>
2. „Ekonovus“ oficialus puslapis. 2017 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://www.ekonovus.lt/lt/apie-mus/vizija-ir-misija/>
3. „Fortum Heat Lietuva“ oficialus puslapis. 2017 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://www.fortum.com/countries/lt/pages/default.aspx>
4. „Intelektualių resursų sistemų konsultantai“ oficialus puslapis. 2017 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://www.irs.lt/lt/ISO/14001/standartas>
5. „Specialus autotransportas“ oficialus puslapis. 2017 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://www.specauto.lt/apie-mus/>
6. Baltrėnas P., Butkus D., Oškinis V., Vasarevičius S., Zigmontienė A. *Aplinkos sauga*. Vilnius, 2008.
7. Kardelis K. *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Šiauliai, 2007.
8. Klaipėdos miesto savivaldybės 2013–2020 m. atliekų tvarkymo planas, patvirtintas Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2013 m. sprendimu [interaktyvus]. Prieiga per internetą: www.klaipeda.lt/webPartner/subsystems/meet/question.php?itemID=829
9. Klaipėdos miesto savivaldybės oficialus puslapis 2015–2017 metų strateginis veiklos planas, Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2014 m. gruodžio 2 d. sprendimu [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://www.klaipeda.lt/webPartner/subsystems/meet/question.php?itemID=5524>
10. Klaipėdos miesto savivaldybės oficialus puslapis. 2017 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://www.klaipeda.lt/lit/Klaipediecius-pasieks-dar-2500-rusiavimo-konteineriu/1279270>
11. KRATC oficialus puslapis [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://www.kratc.lt/rusiavimas/atlieku-tvarkymo-vadovas>
12. Minalga R. *Atliekų šalinimo logistika*. Vilnius, 2010.
13. Spruogis A., Jaskėlevičius B. *Atliekos ir jų tvarkymas*. Vilnius, 2000.
14. Stanaitis A., Titova O., Subotkevičienė R. Buitinių atliekų rinkimas ir rūšiavimas – visuomenės sąmoningumo kriterijus. 2009 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://db.kvk.lt:2484/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=24&sid=f437b3db-0e16-44a7-aa49-94bda9597549%40s>
15. Ulozas R. V., Viršilas R. *Atliekų tvarkymo technologijos*. VšĮ Šiaulių universiteto I-kl., 2010.

Youth Attitude to Healthy and Sustainable Environment

(Received in January, 2017; Accepted in April, 2017; Available Online from 8th of May, 2017)

Summary

There are many different environmental problems in Lithuania and around the world. The consumption is growing rapidly, industry is developing too, so the management of waste becomes a problem. Improper management of waste is a threat to the environment which we live in. More waste means more consumption and waste of resources. All waste is a resource that can be used for new products. It is needed to sort each waste, so less harmful substances will appear in our environment. Suitable household waste collecting, sorting, preparation for recycling – an important process that must take part in every member of society. Recycling will help to make our atmosphere cleaner as everything depends on us, so all we need is to join recycling program and make world cleaner. This may contribute to the more beautiful, cleaner, healthier environment preservation. Talking about young people class, they understand that organic waste and garbage burn, creating greenhouse effect and influencing on the atmosphere. Also waste recycling helps to keep our ground water clean and the biggest problem of all of this; there are only half of people which are recycling and keeping our atmosphere cleaner.

We need to encourage young people's interest in the environment, to increase their environmental awareness, through various means and forms to look for solutions to improve the environment in which they live, study, work and rest – this is the purpose of this article and survey.

Every young person should understand and be personally responsible for a clean and sustainable environment, and shall make every effort to live more sustainably.